

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Svájc alkotmányos rendszere

- A svájci államszövetség sajátossága -

Szerző:

Dr. Nagy Zsanett Mária

2014.

„Unus pro omnibus, omnes pro uno.”

I. Közvetlen demokrácia: a svájci modell háttere

A közhatalom gyakorlásának történetileg két alapformája alakult ki: a **képviseleti** és a **közvetlen** demokrácia. A közvetlen demokrácia lényege, hogy az állampolgárok személyesen vesznek részt a törvényhozásban, a közügyek vitelében. Közvetett vagy képviseleti demokrácia esetében a nép az általa választott képviselők révén alkotja a törvényeket, gyakorolja a közhatalmat.

A közvetlen demokrácia a demokrácia „ősformája, majd az ókori görög államok jellegzetes berendezkedése. A polgári forradalmak idején bukkant fel újra, így hát modern kori történetének kezdetét a XVI-XVII. században kell keresnünk. A reformáció alapeszméje a régi, „tökéletes” állapotokhoz való visszatérés volt, és egyházszervezeti elképzeléseiben az „igaz”, az őskeresztényi egyházrend visszaállítását követelte. Ez pedig az egyház tagjainak az ügyekben való személyes közreműködését jelentethette.

A közvetlen demokrácia eszméje **Rousseau** munkásságában¹ teljesedik ki, sőt elméletében kizárólagossá is válik. A társadalmi szerződésről sokat idézett, híres mondatai a képviseleti rendszert kíméletlenül bírálják és mint a törvényhozás szervét elutasítják. Rousseau felfogásában a képviseleti szerv nem léphet fel a főhatalom kifejezésének igényével.

Montesquieu A törvények szelleméről című munkájában kifejtette, hogy szabad államban a nép egészét illeti a törvényhozó hatalom. A nagy államokban azonban keresztülvihetetlen a közvetlen törvényhozás. Ezért amit a nép nem tud maga megtenni, azt az általa választott képviselői útján kell megtennie. A polgári fejlődés Montesquieu-t igazolta, a képviselet és az intézményi garanciák nem annullálhatók, nem helyettesíthetők a közvetlen demokrácia formáival. Viszont a közvetlen demokrácia különféle eszközei (különösen a referendum és a népi kezdeményezés) kiegészíthetik, korrigálhatják a képviseleti szervek tevékenységét.

¹ J.- J. Rousseau: A társadalmi szerződésről. In : Értekezések és filozófiai levelek. Válogatta az utószót és a jegyzeteket írta:Ludassy M., Fordította: Kis J., Magyar Helikon, Budapest, 1978. 616.o.

A közvetlen demokrácia intézményeit a legtöbb demokratikus országban komoly elővigyázatossággal és megfelelő korlátozásokkal vezették be. Ugyanis a népszavazás, a népi kezdeményezés vagy népi vétó korlátozza a parlament, illetve az önkormányzatok jogait, hatáskörét, ugyanakkor nem alkalmas arra, hogy helyettesítse a képviseleti szervek olyan döntéseit, amelyek összetettek, sokoldalú megfontolást igényelnek és így nem redukálhatók egyszerűen a referendum esetén szokásos igen vagy nem alternatívára.

A nyugati demokráciák példája - Svájcot az ismert okokból kivéve - azt bizonyítja, hogy a népszavazás kivételes intézmény maradt, legalábbis országos szinten.

A közvetlen demokrácia melletti érvek: illetve azzal szemben számos dolog hozható fel:

Érvek mellette:

- nagyobb legitimitást ad az intézkedéseknek, jogszabályoknak,
- növelheti a politikai rendszer innovatív képességét, a társadalmi konfliktusok megoldásának megfelelő terepét nyújtja
- lehetővé teszi a problémák gyors észlelését
- növeli az állampolgári részvételt
- hozzájárul a demokratikus politikai neveléshez

Érvek ellene:

- deligitimálja az alkotmányos rendszert, populizmussal fenyeget
- a pillanatnyi közhangulattól teszi függővé a társadalmi-politikai döntések meghozatalát
- a demokratikusan nem ellenőrzött sajtó politikai befolyása is jelentősen megnőne.
- nem volna képes megvédeni a kisebbségi véleményt
- megnőne a nyomásgyakorló csoportok szerepe
- az állampolgárok nem minden kérdésben kompetensek
- drága és hosszadalmas

Riker tézise is a közvetlen demokrácia ellen szól, miszerint ugyanis a laza konföderációk éppen azt a feladatot ne azt nem tudták ellátni, amiért alakultak; nem voltak képesek a nagyobb terület és népesség hatékony politikai ellenőrzését és katonai védelmét ellátni. A modern kor laza konföderációi is vagy felbomlottak, vagy a centralizáció útjára léptek, amit jól példáz Svájc vagy az Amerikai Egyesült Államok története.²

De miben is mutatkozik meg Svájc közvetlen és föderalisztikus Svájc berendezkedése?

Közvetlen mert:

- Gyakran adódik lehetőség népszavazásra, népi kezdeményezésre szövetségi,
- kantoni és helyi szinten egyaránt
- Szövetségi szinten százezer aláírás mellett nyújtható be népi kezdeményezés az
- alkotmány teljes, vagy részleges revíziója érdekében
- Kötelező népszavazást kiírni a kantonok számára az alkotmány módosítása
- esetén, nemzetközi biztonsági vagy szupranacionális szervezethez való
- csatlakozás esetén, sürgősséggel kihirdetett törvényről
- Fakultatív népszavazás is kiírható népi kezdeményezésre, 50.000 támogató
- állampolgár estén
- Közvetett: szövetségi szinten a legtöbb kérdés így érvényesül

Föderalisztikus mert:

- Az alkotmány szerint a kantonok valamilyen szinten szuverének, hiszen nekik van
- elsődleges hatáskörük minden kérdésben, kivéve, amely hatásköröket az alkotmány a
- szövetségnek nem juttat
- Igaz, a kantonok nem rendelkeznek állami minőséggel, de van pl. alkotmányozási joguk
- és egyéb más, klasszikus állami jogkörük

- A Szövetség és a kantonok együttműködésére a szolidaritás jellemző, támogatják egymást a feladataik elvégzésében, sőt, kötelesek egymás irányában jogsegélyt és hatósági segítséget nyújtani³

II. A svájci állammodell alapegysége: a kantonrendszer létrejötte

A XIV. században még a „város” (stadt), vagy a vidéki kantonok esetében a „land” (terület, ország, föld), volt az elterjedt megnevezés. Konföderáció megnevezés (**Eidgenossenschaft**) először 1351-ben jelent meg. Ezt a jogi státuszt ünnepélyes esküvel megerősített szövetségekötés hozta létre és a különböző területeket kölcsönös segítségnyújtási kötelezettségben egyesítette. A XV. századtól ez utóbbiak esetében az „ort” (hely) megnevezés kezdett terjedni. Szemantikailag az „ort” szónak a francia „canton” szó felel meg. Tehát, innen ered a mai köznyelvben is elterjedt kanton megnevezés. Annak ellenére, hogy a XV. századtól jelen van a hivatalos dokumentumokban, egészen 1848-ig nem ez volt az egyes területi egységek (kantonok) hivatalos megnevezése.

Hosszas csatározások és kompromisszumok eredményeképpen jött létre 1353-ra nyolctagú Konföderáció, ami az első fontosabb állomás volt a mai Svájc különleges államszervezetének megalakulásában. Miután a kantonok és a szabad városok kivédtek a külső, fenyegető veszélyeket és fegyveres támadásokat, az 1648. évi vesztfáliai béke számos belső vita, vallási, vagyoni, regionális, nyelvi feszültség közepette önálló, szuverén államnak ismerte el a már 13-ra szaporodott kantonok szövetségét. Kimondottan Svájc örök időkre szóló semlegességét is.⁴ Fontos megjegyezni, hogy a nyolc tagot nem egy egységes szövetség kötötte össze egy Konföderációban, hanem hat szövetség létezett.

Svájc a hatalmak 1815-i rendelkezései értelmében államszövetséggé vált. E független köztársaság fejlődésének lényege az élet korlátlan pluralitásának tisztelete. Itt nem uralkodik egy szuverénitás, az egyén tisztelni köteles más nemzetiségek egyéni szabadságát és ez a sokféle jog

3 Zeller Judit: A Svájci Államszövetség és Hanspeter Kriesi: Közvetlen demokrácia - Svájc esete c. tanulmányai alapján: <http://issuu.com/foldibence/docs/svajc.pdf> (letöltve: 2011.dec.1.).1.o.

4 Nyugat-Európa Alkotmányai. I. m. 413-414. Továbbá: Ajtai Gábor: A svájci demokrácia. Budapest, 1930. 3-12.; A. Blaustein-G. Flanz: Constitutions of the countries of the world. Switzerland, Oceana Publications N. Y. 1982.

tisztelete jelentkezik a svájci alkotmányban. Az államok egymásközi viszonyát az 1815 augusztus 7-i szövetségi paktum rendezi. Ennek értelmében minden állam megtartja a maga fenségjogát, évente nyáron szövetségi gyűlésen tárgyalják a közös ügyeket, itt határoznak háború, béke felett, diplomáciai és katonai kérdésekben, valamint a szövetségi pénztár ügyeiben. A kiküldöttek kantonjaik felfogását képviselik s a közös határozat csupán a megbízók jóváhagyásával emelkedik érvényre. A gyűlésnek nincs végrehajtó hatalma, felváltva székel Bernben, Zürichben, vagy Luzernben. A jellegzetes svájci szabadság egyaránt vonatkozik az ország lakóira, mint a külföldiekre.

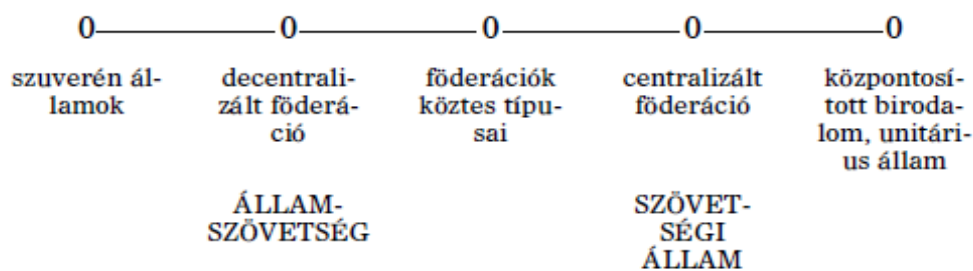
A demokratikus eszmék elterjedésével kapcsolatban az állam fejlődése a központosítás felé halad. A liberális irányba való elfordulás először az egyes kantonokban indul meg. 1832 március 17-én az államszerződés módosítása érdekében Bern, Zürich és Luzern köt egyességet, november 14-én viszont Uri, Schwitz és Unterwalden szövetkezik a módosítás ellen. Az új tervezet Rossi genfi kiküldött műve, ebben megmarad a kantonok szuverénitása, a posta, a vám, pénz- és hadügy azonban a központi hatalom birtokába jut. Törvényhozó testület továbbra is a kantongyűlés, a végrehajtó hatalom azonban a szövetségi tanács kezébe kerülne. E terv nem valósul meg rögtön, 1848-ban azonban előveszik, sőt továbbfejlesztik. A központosítás törekvése fokozódik, az 1874-es alkotmány megtartja az 1848-as szövetségi hatalmi szervezetet, egyébként azonban a központi kormányzat kiépítése felé halad. Kimondja a hadsereg egységét s kilátásba helyezi a jogszolgáltatás egységesítését is. Az 1891-i alkotmánymódosítás megadja a választók számára a kezdeményezés jogát, a fontosabb egyetemes kérdésekben való döntés tekintetében.

III. A mai svájci modell

A föderalizmus tehát egy olyan alkotmányos „politikai szervezet, amelyben a kormányzati tevékenység úgy van megosztva a regionális és a központi kormány között, hogy mindegyik szintű kormány rendelkezik olyan tevékenységgel, amelyben ő hozza a végső döntéseket”⁵. A kormányzat két ága közötti hatáskörök megosztása alkotmányosan meghatározott, azaz nem lehet önkényesen megváltoztatni: ez különbözteti meg a föderalizmust a decentralizációtól⁶.

5 Riker 1975, 101 - idézi McKay 2001, 8

6 (Riker 1996, 10)

1. ábra. A föderációs skála

KÖRÖSÉNYI ANDRÁS Demokráciadeficit, föderalizmus, szuverenitás. Az Európai Unió politikaelméleti perspektívából. Politikatudományi Szemle. 13. évf., 3.sz. 143-147.o.

„A föderációs skálán Svájc, mint decentralizált államszövetség jelenik meg, ahol az egyes alegységek között kevésbé szoros kapcsolat van. a svájci példát a világ legjobban decentralizált, kompetitív föderációjaként tartják számon.⁷ Az államszövetség ilyen voltára az eltérő nemzeti identitás szolgálhat magyarázatul, ami egy működőképes demokráciát hoz létre. Az állami alkotmányon túl, a kantonok is rendelkeznek saját alkotmánnyal, belső felépítésük pedig **unitus**. A svájci állampolgárok a népszavazás intézményén keresztül a kantonokban külön-külön, valamint országosan is gyakorolhatják az előző fejezetben fentebb részletezett közvetlen demokráciát.⁸ Svájcban a szövetségi és kantoni alkotmányok az igen erőteljes horizontális kooperáció elősegítői. A kormányzat a kooperációt mind közösségi mind pedig kantoni szinten támogatja. «⁹

A legalsó szinten az önkormányzatok (**Gemeinde**) vannak, melyek az egyének és családok szövetségei. A következő szint a **kantonoké**, mely az önkormányzatok szövetsége. Ezt követi az **állam**, mely a kantonok szövetsége, majd a kontinens, mely az államok szövetsége. Az út tehát az egyéntől a világhoz koncentrikus körökön keresztül vezet. Ezen szisztéma alapján a rendezőelv minden szinten az individuális szabadság, az emberi jogok és önkormányzat elve.

7 Feld.L.P.: Kirchggaessner, G.- Schalegger C. A.:(2004) Fiscal federalism and economic performance evidence from swiss cantons. Marburg Working Papers on Economics. 20/2004.

8 Vida Krisztina: A föderalizmus hatása az európai integráció fejlődésére és szerepe az alkotmányozási folyamatban. Doktori Értekezés (PhD) Budapest Corvinus Egyetem, Nemzetközi Kapcsolatok Doktori Iskola.

9 Orosz Ágnes: A föderalizmus gazdaságtana európai példákkal. Debreceni Tudományegyetem. Doktori Iskola. 2009/2010. I. félév. 12. o.

A föderalizmus elvének alkalmazásával már számtalan olyan problémát megoldottak, melyekkel nem boldogultak a centralizáció elvét érvényesítő államok.

A kantonok és önkormányzatok saját fennhatóságuk alatt a legkülönbözőbb területekre vonatkozó együttműködési szerződéseket kötnek. Mindez azért történik, hogy a helyileg megkövetelt optimális feladatellátást, közszolgáltatás biztosítását garantálni tudják, ez azért szükséges, mivel helyi szinten nem mindenütt képesek az ilyen irányú igényeket önerőből kielegíteni. (méretgazdaságossági elvek).

A svájci kooperatív rendszer az önkéntes módon megfogadó kooperációk elősegítésének fontosságára hívja fel a figyelmet, mert ilyen módon gátat lehet szabni a helyi szintek föderaliztikus viszonyok között oly jellemző recentralizációs törekvéseinek. ez azt jelenti, hogy a helyi önkormányzatok igyekeznek minél több feladatot visszahárítani a központi kormányzatra, hogy annak költségeit ő viselje. A föderalizmus klasszikus elmélete szerint a nemzet egészét érintő politikáknak központi szinten kéne megjelennie. Svájcban ez nem egészen így valósul meg, hiszen a kantonok úgy szerveződtek meg horizontálisan, hogy a különböző szervezetek, úgymint a kormányzati végrehajtás legfontosabb intézménye, a **Kantoni Pénzügyminiszterek Konferenciája** igyekszik garantálni, hogy az egyes központ és a kantonok igényei és óhajai szerint ne lehessen a fiskális kapcsolatokat befolyásolni.

IV. A svájci alkotmány

IV.1. Kialakulásának története

A modern Svájc megteremtéséhez vezető úton nagyon fontos az 1848-ban elfogadott alkotmány: **Bundesverfassung** (Szövetségi Alkotmány), hiszen ezzel a szövetségi államok kapcsolata államszövetség lett, közös hadügy, külügy, pénzügy és gazdaságpolitika mellett nagyfokú katonai önállósággal.

A Svájci Államszövetségnek **1848. szeptember 12-étől föderatív alkotmánya** van, de a „konföderáció” elnevezés ennek ellenére ma is megmaradt a szövetségi állam nevében. (franciául: Confédération Suisse, németül Schweizerische Eidgenossen-schaft)

Ezt az alkotmányt **először 1866-ban módosították**, mert egy szerződés értelmében szabadkereskedelmi övezet jött létre Franciaország és Svájc között. Francia igényre tehát a zsidókat - utolsóként Nyugat-Európában - egyenjogúsították. Az 1848-as alkotmány gyors fejlődés következtében módosították 1874-ben: bővültek a szövetségi hatáskörök, de mindemellett a kantonok is megtartották önállóságukat. Ma is érvényes, hogy Svájcban a szövetségi alkotmány árnyékában valamennyi kanton saját kantoni alkotmányban szabályozza saját ügyeit.

Az **1874-es alkotmánymódosításhoz** kapcsolódó népszavazáson szoros küzdelemben eldőlt, hogy Svájc nem lesz központosított nemzetállam. A népszavazásban vélték a centralizációra törekvő állam legfőbb ellenségét megtalálni.

1965-ben pedig általános revízió alá vetették az alkotmányt. A szövetségi alkotmány teljes körű módosítását (a részleges módosítás igen gyakori), ezentúl a Szövetségi Gyűlés, vagy 100 ezer (!) szavazópolgár kezdeményezheti.

Egy **1973-as alkotmánymódosítási javaslat** deklarálja, hogy túl erős a szövetségi centralizáció, és ezért a végrehajtói föderalizmust (amit a kantoni jogalkotás elhalványodása jellemez a szövetségi törvények végrehajtása mellett) föl kéne, hogy váltsa a kooperatív föderalizmus (ami a kanton-kanton, ill. kanton-szövetség közti kapcsolatok erősítését jelentené). A német és svájci alkotmány sok mindenben hasonlít egymásra. Jelenleg az 1874-es hagyományokat követő **2000. január 1-én** hatályba lépett alkotmány van hatályban.

IV.2. A mai svájci alkotmány

1999. április 18-án új alkotmányt vezettek be Svájcban. Az alkotmány modernsége és XXI. századi szelleme mintául szolgálhatna számos állam új alkotmánya számára az új évezred küszöbén. Az alkotmány szinte két fő részből áll, egy „társadalmi alkotmányból” és egy, az állami szervek működését szabályozó részből.

I. Rész

„A Preambulumban az *invicatio dei*-t követően a svájci nép és kantonok mintegy megújítják a szövetségüket, amellyel a szabadságot, demokráciát, függetlenséget, békét, szolidaritást és a világra való nyitottságot erősítik. Alapértékként jelenik meg továbbá a különbözőség az egységben, egymás kölcsönös tisztelte és a jövő generációk sorsa felett érzett felelősség. Az eddiginél jóval hosszabb Preambulum vallásos ihletettsége megmaradt: „a Mindenható Isten Nevében” A svájci „államszövetség” (Eidgenossenschaft) helyett a svájci nép és a kantonok szerepelnek, mint a legfőbb jogi norma megszövegezői. Olyan részben új értékek kerülnek itt megfogalmazásra, mint a szabadság a demokrácia, a függetlenség és a béke melletti elkötelezettség, a szolidaritás és a világra való nyitottság, továbbá a jövő generáció irányában érzett felelősség és a másságot tiszteletben tartó együttélés. Az első fejezet 1. cikke név szerint¹⁰ felsorolja a **23 kanton**ot.

- Appenzellinere Rhoden
- Appenzell Outer Rhoden
- Berne
- Basle-Country
- Basle-City
- Fribourg

- Geneva
- Glaris
- Grisons
- Jura
- Lucerne
- Neuchatel
- Nidwalden
- Obwalden
- St. Gall
- Schaffhausen
- Solothurn
- Schwyz
- Thurgau
- Ticino
- Uri
- Vaud
- Valais

- Zug

- Zurich

A Konföderáció és a kantonok közti kapcsolatokban a **konföderáció feladata** minden olyan szabályozás, aminek egységesnek kell lennie, míg a helyi szintű szabályozás a kantonok kompetenciája. (szubszidiaritás elve). A Konföderáció és a kantonok együttműködésének legfőbb területe az **adminisztráció és a jog**.¹¹ A kantonok az alkotmány által meghatározott területeken föderális úton döntenek.¹² A kantonok a **lehető legnagyobb szabadsággal** alkalmazzák a föderális jogot, a kantoni autonómia érvényesülése mellett. A föderális és a kantoni jogok kollíziója esetén mindig az előbbi elsőbbsége a döntő, a föderális jogok tiszteletben tartását a Konföderáció felügyeli.¹³

A 4. cikk említi meg a 4 nemzeti nyelvet, az 5. cikk az **állam alapvető jogainak természetéről** rendelkezik:

- Legfőbb alapja és határa a törvény,

- a közérdeket kell, hogy szolgálja, és megosztottnak kell lennie,

- a szabályoknak és a jóhiszeműségnek (bonne foi) kell megfelelnie,

- a konföderációnak és a kantonoknak tiszteletben kell tartaniuk a nemzetközi jogot.

Az **első fejezet** az alapvető jogokról, a polgárságról és a szociális célokról rendelkezik. Itt is olyan, az alkotmányozás területén új elemnek számító fogalmak dominálnak, mint :

- az emberi méltóság

- diszkrimináció tilalma

11 44.cikk (2)

12 45.cikk (1)

13 49.cikk

- nyomorékok hátrányos helyzetéből fakadó egyenlőtlenségek csökkentése
- az élethez való jog

Az alábbi területek **fokozottan hangsúlyozottak**:

- A gyerekek és fiatalok védelme¹⁴
- Jog arra, hogy sürgősségi helyzetben az egyén segítséget kaphasson az államtól¹⁵
- A magánszféra védelme (ld. telekommunikációs eszközök)¹⁶
- Házassághoz és családhoz való jog¹⁷
- Az információ- és véleményszabadsághoz való jog¹⁸
- A média szabadsága¹⁹
- Szabad nyelvhasználat²⁰
- Művészi szabadság²¹
- Petícióhoz való jog²²

A **második fejezet** az állampolgárságról, a polgárjogokról és a politikai jogokról szól. kimondja, hogy „svájci állampolgár minden olyan személy, aki kommunális és kantoni polgárjoggal rendelkezik.”²³ A

14 11. cikk

15 12. cikk

16 13. cikk

17 14. cikk

18 16. cikk

19 17. cikk

20 18. cikk

21 21. cikk

22 33. cikk

23 37.cikk (1)

politikai jogokat a Konföderáció föderális szinten, a kantonok pedig kommunális és kantoni szinten rendezik.²⁴

A harmadik fejezet a szociális célokról rendelkezik.

II. Rész:

A svájci demokrácia alapegysége a közösség. 2904 önálló közösség önkormányzatán²⁵ nyugszik ez a politikai felépítmény. A közösség az „Urbild”, a demokratizmus ősalakulata. A kis népességű, helyi kantonokban még ma is a közvetlen demokrácia, jogalkotás működik. Ezekben a Landesgemeindékban (népgyűlés) 20. életévét betöltött teljes jogú svájci állampolgár vehet részt, fiatalabb csak szemlélőként. A népesebb kantonokban a demokráciát közvetlen módon a kanton képviselők testületei gyakorolják. Ezeknek választását és feladatkörét külön külön minden egyes kanton alkotmánya szabályozza. A kantonokban 5-9 tagú kormányok működnek és ezeket a nép kantoni tanács vagy a kormány közvetlenül választja meg. Jura kanton 1979-es létrejötté óta, 26 szuverén kanton állam működik Svájcban, hivatalosan azonban csak hárommal kevesebb 23 a félkantonok miatt. (Unterwalden, Appenzell, Basel). Ezek a félkantonok csak egy képviselőt választanak az ún. Alsóházba és szavazataik csak felét jelentik az alkotmányos határozatokban való részvételnek. A kantonok parlamentjének a létszáma változó, a választási periódus a legtöbb kantonban 4év. Ezek a kantonok rendelkeznek önállóan az iskolaüggyel, szociális intézményekkel és a közvetlen adók kivetésével.²⁶

Szövetségi Tanács

A Parlament választja a héttagú Kormányt (Szövetségi Tanácsot-Bundesrat), valamint ezek közül a kormányfőt évente, aki egy személyben a Konföderáció elnöke is. De mivel az elnökség időtartama igen rövid csak nagyon kevesen követik nyomon hogy ki éppen a jelenlegi elnök. A szövetségi Tanács jelenti az országban a végrehajtó hatalmat. A 7 tagú Szövetségi Tanács direktoriális hatalommal van felruházva és a Konföderáció legfőbb végrehajtó szerve. Minden régió és nyelvi közösség megfelelő arányban kell, hogy képviseltetve legyen benne, de már nem feltétel - legalábbis az alkotmány szerint - hogy egy kantonból

24 39.cikk (1)

25

26 Koncz János: Kantonok, régiók, európai integráció. Európai Műhelytanulmányok.63., MEH , Intergrációs Stratégiai Munkacsoportja.Budapest.1999.17.o.

csak egy tanácsos kerülhet ki.²⁷ (Az alkotmány - struktúráját tekintve - a **Szövetségi Kancelláriát** nem kezeli külön szervként, hanem az mint a Szövetségi Tanács kiegészítő, továbbra is titkári teendőket végző szerve tűnik fel, amely szükséghelyzetben akár csapatokat is mozgósíthat.²⁸

A Szövetségi Gyűlés

A Szövetségi Gyűlés két kamarából áll, a Nemzeti Tanácsból és a Kantonok tanácsából. A **Nemzetek Tanácsa** és a **Kantonok Tanácsa** alá tartozó **Külpolitikai Bizottságok** foglalkoznak a Szövetséget érintő mindennemű külpolitikai kérdéssel és ezek közé tartozik más országok, illetve az Európai Unióval való kapcsolattartás is. A Bizottságok figyelik a Szövetség működését és részvételét más nemzetközi szervezetekben és megtárgyalják a globalizációt, a nemzetközi helyzetet, külkereskedelem alakulását stb. Ők döntenek az ország részvételéről humanitárius feladatokban illetve alakítják ki az ország kapcsolatrendszerét más országgal is. A 136. cikkben az általános rendelkezéseknél kerül sor, és immár 18 (korábban 20) éves kortól élhet egy személy politikai jogaival.²⁹

A választási rendszer

Minden kanton egy választási körzetet alkot, de a Nemzeti Tanácsi mandátumokat a népesség arányában osztják el a kantonok között. Minden kanton jogosult legalább egy helyre.³⁰ A teljes tagság többsége szükséges a föderális törvényekre vonatkozó határozatok esetében és bizonyos állami szubvenciók esetében, hitelekre vonatkozó állami garanciavállalásnál és a költségvetés kereteinek meghatározásakor.³¹

A Szövetségi Alkotmány szabályozza a referendumot, másszóval a közvetlen demokrácia rendszerét. A korábbi szabályozás szerint az alkotmány által előírt esetekben legalább 30 ezer svájci állampolgár vagy 8 kanton kívánására kellett egy kérdést/javaslatot népszavazásra bocsátani, az új alkotmány szerint 50 ezer kell. Az állampolgárok szövetségi, kantoni és helyi szinten is szavazati joggal rendelkeznek. Hasonló jog az **„initiative”**, azaz a kezdeményezés, amely 50 ezer állampolgárt igényel.³²

27 175.cikk

28 185.cikk (4)

29 136.cikk

30 149.cikk

31 20 millió franknál több egyszeri, vagy 2 millió franknál több időszakos új kiadás

32 2005-ben (az elmúlt évek nagy port kavart népszavazásai: a minaretépítési tilalom és a kiutasítási iniciativa előtt.)

Az Alkotmány szabályozása megkülönbözteti a kötelező és fakultatív referendumot. Kötelező a népszavazás a következő esetekben³³:

- Az alkotmány revíziójánál, (a teljes revízióhoz 100.000 polgár támogatása szükséges)
- A biztonság és a szupranacionális intézményeket érintő ügyekben
- Az alkotmányon alapuló föderális törvények esetében,

Fakultatív népszavazást 50 000 polgár kezdeményezésére lehet kiírni³⁴

Szövetségi Bíróság

A legfelsőbb bírói fórum pedig a Szövetségi Bíróság Lausanne-ban, Az alkotmány 188. cikke tételesen kimondja, hogy az Államszövetség legfelsőbb bírói autoritása³⁵ a Szövetségi Bíróság. A vonatkozó alkotmányos passzusok szűkszavúbbak a korábbiaknál. Nincs szó az esküdtek bevonásáról az ítékezésbe, ill. az esküdtek hatásköréről. Nincs külön kezelve a bíróság polgári és büntetőjogi szerepköre, viszont e kettő mellett kihangsúlyozódik az adminisztratív szerepkör és a nemzetközi jogok fokozott tiszteletben tartása.

Összességében elmondható, hogy a svájci alkotmány jóval praktikusabb, liberális és különleges. Az egyéni jogok mellett a közösségi jogok egyaránt megtalálhatók benne, figyelve a nagyon kényes egyensúlyi helyzetre köztük.

33 140.cikk

34 141.cikk

35 188.cikk

V. Zárszó

A kérdés, hogy a közvetlen demokrácia a többség zsarnokságát vagy a kisebbségek védőpajzsát jelenti-e, nem új keletű, és mégis megválaszolatlan.

Svájc esetében szembeűnő a kettősség: a beleszületettségen alapuló hagyományos-kulturális és a választáson alapuló akarati-politikai közösség intézményes és érületi összefonódása a titka a kis alpesi állam szilárdságának és stabilitásának föderációba szervezzék, mintegy hatszáz éves politikai harcra volt szükség. A föderalizmus olyan demokratikus elv ugyanis, mely véd az autokratikus és totalitárius szellemiség ellen, s képes minden olyan individualizmust legyőzni, mely diktatórikus kollektívizmushoz vezethet. A kantonok a svájci konföderáció teljes jogú, autonóm tagjai. A védelmi szövetkezés eredményeként igen komoly közvetítő és kompromisszumkötésre hajló politikai hagyomány fejlődött ki Svájcban.

VI. Felhasznált irodalom

1. Ajtai Gábor: A svájci demokrácia. Budapest, 1930. 3-12.;
2. Blaustein-G. Flanz: Constitutions of the countries of the world. Switzerland, Oceana Publications N. Y. 1982
3. Bóka Éva, Az európai egység gondolat fejlődéstörténete, Bp., Napvilág, 2001.
4. D. de Rougemont: Die Schweiz Modell Europas. Der schweizerische Bund als Vorbild für eine europäische
5. DR. KARL PLOETZ, Auszug aus der Geschichte. Würtzburg, AG Ploetz Verlag, 1966/26.
6. Európai üzleti tanulmányok szakirány. Svájc és az Európai Unió. - Vele vagy nélküle? Készítette: Papp Erika. Budapest, 2004
7. Feld.L.P.: Kirchggaessner, G.- Schalegger C. A.:(2004) Fiscal federalism and economic performance evidence from swiss cantons. Marburg Working Papers on Economics. 20/2004.
8. Föderation. Verlag F. Molden, Wien-München, 1965.
9. H. NABHOLZ, L. VON MURALT, R. FELIX, E. BONJOUR (szerk.), Geschichte der Schweiz I-II. Zürich, 1938, Geschichte und Texte der Bundesverfassungen der schweizerischen Eidgenossenschaft von der helvetischen Staatsumwälzung bis zur Gegenwart, Bern, 1901.
10. Hanspeter Kriesi: Közvetlen demokrácia - Svájc esete
11. J.- J. Rousseau: A társadalmi szerződésről. In : Értekezések és filozófiai levelek. Válogatta az utószót és a jegyzeteket írta:
12. Koncz János: Kantonok, régiók, európai integráció. Európai Műhelytanulmányok.63., MEH , Intergrációs Stratégiai Munkacsoportja. Budapest.1999
13. KOVÁCS ISTVÁN (szerk.) Nyugat-Európa alkotmányai. Bp. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1988.
14. KÖRÖSÉNYI ANDRÁS Demokráciadeficit, föderalizmus, szuverenitás. Az Európai Unió politikaelméleti perspektívából. Politikatudományi Szemle. 13. évf., 3.sz. .

15. KUKORELLI ISTVÁN (szerk.), Alkotmánytan. Bp., Osiris, 2000.
16. Ludassy M., Fordította: Kis J., Magyar Helikon, Budapest, 1978. 616.
17. Orosz Ágnes: A föderalizmus gazdaságtana európai példákkal. Debreceni Tudományegyetem. Doktori Iskola. 2009/2010. I. félév.
18. Túrke András István: Svájc alkotmánya napjainkban Megjelent : Pp Politikai, Politikatudományi szaklap 10., (ELTE BTK Politikaelmélet Tanszék), III. évf. 3. szám 2001., pp. 8-15
19. Vida Krisztina: A föderalizmus hatása az európai integráció fejlődésére és szerepe az alkotmányozási folyamatban. Doktori Értekezés (PhD) Budapest Corvinus Egyetem, Nemzetközi Kapcsolatok Doktori Iskola.
20. Voltaire, Francois-Marie Arouet (1694-1778) Válogatott levelek, Budapest, 1963. Továbbá: filozófiai ábécé. Budapest, 1983. Válogatott filozófiai művei. Budapest, 1951. A francia felvilágosodás morálfilozófiája. Válogatta: Ludassy Mária. Budapest, 1975.
21. Zeller Judit: A Svájci Államszövetség és Hanspeter Kriesi: Közvetlen demokrácia - Svájc esete c. tanulmányai alapján

Internet:

http://en.wikipedia.org/wiki/Cantons_of_Switzerland#Lis